

БОЖИЯТА КОМПАНИЯ

(серия *Богът, Когото не познаваме*)

от *Радостин Марчев*

проповядвана във *Втора Евангелска Баптистка Църква Варна*

27.07.2014

Ние всички знаем колко важно е да имаме добри приятели. Нямам предвид само, че във време на нужда те ще ни помогнат. Ако не са хора на място те лесно могат да ни завлекат в посока, в която не е добре да тръгваме. В нашата народна мъдрост често се срещат разкази за деца на добри родители, които попаднали в лоша компания и така тръгнали по лош път. Дори апостол Павел в едно свое писмо цитира гръцка пословица, която казва: „*Лошите другари покваряват добрите нрави.*”

Но когато свържем тази изпитана мъдрост към Бога изведнъж се оказва, че Той не се съобразява с нея. Ако попитаме в каква компания бихме очаквали да видим Бог и кои могат да се нарекат Негови приятели отговорът трябва да е – най-добрите сред хората. Но ако погледнем в Библията ще видим, че изобщо не е така. Днес искам да ви покажа един списък на част от компанията, в която се е движел Исус и някои от хората, които Той счита за Свои приятели. 1. Симон Зилот. Думата „зилот” не е име, а прякор и означава ревностен. Възможно е той просто да описва характера на този човек. Но може да има и друго значение. Еврейският историк Йосиф Флавий пише, че през 1 век сл. Хр. в Израел съществували 4 „партии” – фарисеи, садудеи, иродиади (привърженици на царската фамилия Ирод) и „зилоти” или революционери, които говорели за насилие и дори вършели насилие. Имаме сведения за т. нар. *sicarii* (хора на камата), които

въоръжени се смесвали с тълпата и незабелязано пробуждали жертвите си. Не можем да сме сигурни, но не е изключено Симон Зилот да е бил част от тази група.

2. Евангелист Лука ни казва (8:1-3), че Исус редовно се движел в компания на жени. *И скоро след това Исус ходеше по градове и села да проповядва и да благовестява Божието царство; и с Него бяха дванадесетте ученика, и някои жени, които бяха изцелени от зли духове и болести; Мария наречена Магдалина, от която бяха излезли седем беса, И Йоана жената на Иродовия настойник Хуза и Сусана, и много други, които им услужваха с имота си.*

Ние четем думите, но не разбираме какво казва текста. В Ориента можеш да пътуваш с жени, но не можеш да нощуваш с тях ако няма техен близък роднина. Обратното е равносилно на скандал[1]. Когато Христос е нарушил обществените порядки Неговото поведение е изпратило послание, което без съмнение е намерило отзвук.

Но има и още. Някои от жените, които общуват с Исус са с по-особена репутация.

3. В Йоан 4 се намира известната история за Неговият разговор със самарянката. Когато двамата се срещат при кладенеца там няма други хора. И ние отново не разбираме какво всъщност ни казва евангелист Йоан. В Ориента ако мъж говори с жена, която не е негова съпруга без други свидетели това е било достатъчен повод нейният съпруг да се разведе с нея под предлог за изневяра[2].

Но не е само това. В хода на разговора става ясно, че тази жена е с лоша репутация – тя е сменила 5 мъже. Всеки религиозен човек по онова време би избягал от такава жена и дори не би му минало през ума да я заговори. Над нея е висяла обществена стигма. Самата тя е знаела много добре, че това е така и ако четем внимателно текста можем да видим това ясно.

4:5-6 И така, дойде в един самарийски град наречен Сихар, близо до землището, което Яков даде на сина си Йосифа. Там беше Якововият кладенец. Исус, прочее, уморен от пътуване, седеше така на кладенеца. Беше около шестият час.

Времето в Ориента е много горещо. През 1 век, разбира се, е нямало канализация и водата за домакинството е трябвало да се носи на ръце. Жените са вършели това. Те са носели вода или рано сутрин или късно вечер, за да избегнат горещината. Но тази самарянка е на кладенеца в 6-я час. Това е средата на деня когато е най-горещо. Тя идва по това време понеже не желае да срещне никой и никой не желае да я срещне. Но Исус я чака и е готов да говори с нея.

Но и това не е всичко.

4:7-9 Дохожда една самарянка да си начерпи вода. Казва ѝ Исус: Дай Ми да пия. (Защото учениците Му бяха отишли в града да купят храна). Впрочем, самарянката му казва: Как Ти, Който си юдеин, искаш вода от мене, която съм самарянка? Йоан допълва в скоби (Защото юдеите не общуват със самаряните).

Повечето от нас знаят, че отношенията между евреи и самаряни през 1 век не били добри. Но знаете ли защо е така? Когато през 721 пр. Хр. Асирия завладява северното царство Израел тя преселва част от местното население, а на негово място докарва хора от други страни. Така се появява една смесена раса от евреи и чужденци, която става известна като самаряни. Самаряните запазват в основни линии еврейската религия, само че вместо целия СЗ признават Петокнижието и вместо в Ерусалим се покланят на хълма Горазин. Отношенията между тях и чистокръвните евреи са враждебни и една нощ самаряни хвърлят човешки кости в храма

омърсявайки го ритуално по този начин. Омразата ескалира и еврейска идва в Самария и събаря тяхното светилище на Горазин. Оттогава враждата става толкова дълбока, че когато отиват от Юдея в Галилея евреите избягват да пътуват през Самария и заобикалят макар това да е най-прекия път. Затова когато Исус разказва притчата за добрият самарянин това е скандал.

Но Йоан ни казва, че Исус избира да мине през Самария. Той желае да се срещне с тази жена, макар че това е скандал в много отношения.

4. Отново евангелист Лука разказва една история за фарисей, който поканил Исус на гости. Докато тече вечерята една жена с лоша репутация влиза в къщата, при което домакинът Симон, вероятно е щял да получи удар. Тази жена няма място в домът му. Но се оказва, че тя познава Исус и Той не отрича, че я познава.

Представете си един съвременен еквивалент на историята, който може да ни помогне да разберем по-добре какво се случва. В една църква духовният съвет се е събрал да обсъжда важен въпрос И точно по средата на заседанието в стаята влиза една жена, за която всички знаят, че е една от известните проститутки в града. Жената, в нейното обичайно и явно облекло, отива право при пастира, прегръща го и започва да му говори като на стар познат. Досещате ли се какви мисли преминават през ума на хората в стаята...

5. Матей 26:6 *А когато Исус беше във Витания, в къщата на прокажения Симон, приближи се до Него една жена, която имаше алабастрен съд с много скъпо миро, което изливаше на главата Му, като бе седнал на трапезата.*

Матей нарича домакинът на Исус Симон прокажения и това без съмнение е свързано с неговата болест. Той е бил ритуално нечист, човек от когото всички бягат и от когото можеш не само да се заразиш, но и да станеш религиозно омърсен. Законът постановява следното:

Левит 13:45 *Дрехите на прокажения да се раздерат, и главата му да бъде непокрита, а нека покрие устните си и нека вика: Нечист! нечист!*

Исус обаче приема Симон за свой приятел и не се колебае да влезе в домът му^[3].

6. Един друг от учениците – Матей – е бил бирник. Бирниците са били евреи, на които римските поробители са давали правото да събират данъците – нещо, което те често са правели не съвсем честно. Заради това и заради своята служба на окупаторите бириците са били сред най-мразените хора в страната и тяхната професия е била синоним за грешник.

7. Последно в компанията на Исус откриваме Юда, който Го предава. Да кажем това е достатъчно, но аз искам да ви обърна внимание на още една подробност. Малко преди да бъде предаден Исус предсказва какво предстои да се случи:

Йоан 13:21-26 *Истина, истина ви казвам, че един от вас ще Ме предаде. Учениците се спогледаха помежду си, недоумявайки за кого говори. А на трапезата един от учениците, когото обичаше Исус, беше се облегнал на Исусовото лоно... И като се обърна така на гърдите на Исуса, каза му: Господи, кой е? Исус отговори: Той е онзи, за когото ще затопя залъка и ще му го дам. И тъй, като затопи залъка, взема и го подаде на Юда Симонова Искариотски.*

Да натопиш залък и да дадеш на някой човек означава, че той ти е особено близък. Понякога хората са правили такъв жест, за да покажат своята обич към някой друг и са казвали: „Яж това вместо мен.” Исус го прави за човека, за който знае, че ще го предаде.

И за да бъде сцената още по-силна малко преди това Той цитира Псалм 41:9 *Да! самият ми близък приятел, комуто имах доверие, Който ядеше хляба ми, дигна своята пета против мене.*

За хората от Ориента дясната ръка и чиста, лявата не е толкова чиста, крака е мръсен, но най-мръсно е ходилото. Да покажеш долната част на ходилото си на някого в близкия изток се смята за особено голямо оскърбление. Разликата между двата вида поведение (дава хляб като на брат и вдига крака и срещу Него) е огромна и контраста търсен.

Мога да продължавам да изреждам още, но мисля, че разбрахте какво искам да кажа – Бог не се съобразява с нашата мъдрост за лошите приятели. Ние казваме, че от такива хора трябва да стоим далече, а Бог сякаш е привлечен към тях и те към Него.

Някой може да каже – Е, това Му е била грешката на Исус. Вижте какво става. Когато Му е най-тежко и търси някой, който да се моли заедно с Него Петър, Яков и Йоан решават, че могат да си поспят. Юда го предава. Когато е арестуван всичките Му ученици се разбягват. Когато една слугиня казва на Петър: „И ти беше с Него” той отговаря без да му мигне окото: „Не Го познавам” и продължава да се грее на огъня докато в къщата съдът осъжда Исус на смърт.

Да, това е вярно. Всички тези хора не отговарят на идеала за приятелството. Те не са достойни приятели. Но знаете ли, ако продължим да четем внимателно нашият Нов Завет откриваме нещо още по-интересно – Исус знае тези техни недостатъци и въпреки това ги приема такива каквито са. Нека да ви дам 2 примера:

1. Когато Исус е арестуван Тома се отрича от Него и побягва заедно с останалите ученици. Но за разлика от тях когато Христос възкръсва Тома отказва да приеме това. Той знае добре – мъртвите си остават мъртви. Думите му буквално са: „Ако не сложа пръст в дупките от гвоздеите и в раната от копие в ребрата Му няма да повярвам, че е възкръснал.” Христос обаче не се отказва от Тома. Той не казва: „А другите как повярваха? Ти защо не можеш? Дадох ти шанс, щом не искаш оправяй се.” Неговите думи са: „Дай си ръката, сложи я в ребрата Ми и в дупките от гвоздеите и не бъди невярващ, а вярващ.”

2. Но най-удивителната история за приятелство е свързана с апостол Петър. Той 3 пъти е предал Исус. След като възкръсва Исус се явява на жените отишли при гроба и им казва: „Идете, кажете на учениците Му и на Петър, че отива преди вас в Галилея; там ще Го видите, както ви каза.” (Марк 16:7).

Исус идва за Петър. При това за разлика от Тома Петър вярва, че Исус е възкръснал. Това, което Петър не знае е как ще погледне Исус в очите и как Исус ще го погледне.

Йоан описва историята за тази среща.

Йоан 21:15-17 *А като позакусиха, Исус казва на Симона Петра: Симоне Ионов, обичаш ли Ме повече отколкото Ме любя тия? Казва Му: Да, Господи, Ти знаеш, че Те обичам. Той му казва: Паси агънцата Ми.*

Българският превод не ни позволява да разберем истински какво се случва в тази история. Гръцкият език съдържа няколко различни думи превеждани на български по един и същ начин – любов. Думата „филео“ означава силна приятелска привързаност. За разлика от нея думата „агапе“ означава безкрайна, божествена любов – много по-силна от „филео.“ Когато се обръща към Петър и го пита „Обичаш ли Ме?“ Исус използва думата „агапе.“ Петър обаче, в своята отговор използва „филео.“ По този начин Петър казва: „Да, Господи, обичам Те, но само толкова. Съжалявам, но не мога да достигна това, което Ти искаш от мен.“

Пак му каза втори път: Симоне Ионов, любиш ли Ме? Казва Му: Да, Господи, Ти знаеш, че Те обичам. Той Му казва: Паси овцете Ми.

Отново Исус използва „агапе“ и отново Петър отговаря с „филео.“

Казва му трети път: Симоне Ионов, Обичаш ли Ме? Петър се наскърби за гдето трети път му рече: Обичаш ли Ме? и Му рече: Господи, Ти всичко знаеш, Ти знаеш, че Те обичам. Исус му казва: Паси овцете Ми.

Този трети път обаче е удивителен. Този път Исус вместо „агапе“ използва думата „филео“ когато се обръща към Петър. С други думи, той казва: „Приемам те там където си. Да, Петре, аз искам да израснеш, но преди ти да израснеш Аз ще сляза на твоето ниво[4].“

Това е една миниатюра на евангелието – ние не можем да достигнем до Бога и затова Бог идва до нас.

Мисля, че докато разказвах тези истории стана ясно какво отношение имат те към нас и към живота ни като християни. Все пак аз ще кажа няколко неща, които вие можете след това сами да си допълните.

1. Първото и най-очевидно нещо е, че Бог може да бъде наш приятел. Нещо повече – Бог не само може, Той иска да бъде наш приятел. Той избира за Себе Си името Емануил, което означава „Бог с нас.“ В евангелието на Йоан Исус се обръща към Своите ученици и им казва:

Вие сте Ми приятели... Не ви наричам вече слуги, защото слугата не знае какво прави Господарят му; а вас наричам приятели

Това е гл. 15 ст. 14 и 15. Знаете ли какво казва предишния 13 стих? *Никой няма по-голяма любов от това щото да даде живота си за приятелите си.* Точно това е, което прави Исус на кръста – дава живота си за нас. Много често изразът „истински приятел“ звучи изкуствено и сантиментално. Но тук той е съвсем на място.

Но това не е всичко. Четирите евангелията разказват историята за Бога, Който отказва да гледа отдалеч какво се случва с хората. Той Самият слиза на земята, приема плът и кръв като нашите, става човек, застава до нас и става един от нас. Неизвестният автор на посланието към евреите (2:11) пише: „Той не се срамува да ги нарече братя.“

Това е Богът, на Когото ние се покланяме. Той не търси най-добрите, Той желае да бъде приятел на последните, падналите, слабите, безпомощните, провалилите се, на тези, които няма какво да предложат. Евангелията разказват историята за компанията на Исус – в нея има проститутки и хора от различни националности, има криминално проявени и склонни към насилие хора, има бивши измамници и такива, които по всички стандарти не заслужават доверие. Това, което

авторите искат да ни кажат е много просто – няма значение какъв си, Бог иска да бъде твой приятел.

Те ни разказват и нещо повече – когато не можем да отговорим подобаващо на това приятелство, когато се държим лошо, когато егоизмът в нас надделява тогава Бог не ни захвърля и не се отказва от нас. Точно затова евангелистите разказват историите на Тома и на Петър. Това не е някакъв вид воайорство, надничане в чужд живот и в личното пространство на някой друг. Това е начин да ни покажат какво можем да очакваме от Бога ако постъпим по този начин. Когато сме отчаяни, не ни стигат силите и не можем да вярваме повече Исус застава до нас и казва: „Не бъди невярващ, а вярващ.” Когато сме се провалили по всеки възможен начин, когато знаем, че сме предали тези, които са ни се доверявали, когато сме наранили хората можем да чуем: „Паси овцете ми,” което означава – „Аз продължавам да ти давам шансове. Опитай отново и аз ще ти помогна.” И дори когато вътре в себе си знаем, че не можем честно да кажем „Обичам те истински” Исус все пак приема толкова колкото можем да дадем и продължава да ни учи как да пораснем.

Не зная дали някога сте чели евангелията по този начин, но това е начин, по който си заслужава да ги прочетем.

2. И тук идва второто нещо, което искам да кажем и което също би трябвало да е станало съвсем ясно. Ако ние сме лошите момчета и момичета, на които Исус предлага приятелство то сега ние на свой ред трябва да направим същото.

Знаете ли, понякога съм срещал хора, които смятат, че понеже са християни те са нещо повече от останалите хора. Те са превърнали своята вяра в източник на гордост и в чувство на превъзходство. Но това е едно от възможно най-погрешните разбирания за християнството. Ние не сме хора, които са по-добри от останалите, ние просто сме хора, на които е показана милост и хора, които са обичани – не заради това, което сме, а заради това, което Бог е.

Понякога ние сме склонни да каним хора казвайки им, че Църквата е пълна с прекрасни хора. Но тя не е! Ние понякога си позволяваме да използваме думата невярващ презрително, но ако трябва да съм честен познавам невярващи, които са по-способни, по-умни, по-красиви, по-възпитани, а понякога и по-морални от повечето християни. Един човек много точно казва, че църквата не е клуб на светии, място където се разхождат хора с ореоли, а болница за грешници. Ние сме лоши момчета и момичета, които са приели предложеното им от Христос приятелство и сега се учим как да живеем достойно за честта, която ни е оказана. И всеки път когато започнем да мислим за положението си с гордост, а на другите хора с презрение и пренебрежение ние сме стъпили на един много хлъзгав и опасен път.

Ние нямаме право да презираме и да се отдалечаваме от никой човек – не само от лошите, а даже и от явно лошите. Погледнете отново компанията на Исус, за която говорихме. Сега погледнете вашата собствена компания. Дали тя включва основно хора от църквата? Имат ли достъп до нея бирниците, проститутките, крадците, тези, които често предават доверието? Има ли такива хора изобщо или ние не искаме да имаме нищо общо с тях и не ги допускаме до себе си?

Някой ще каже: А какво стана с народната мъдрост? И какво стана със света на Павел? Нали той казва: „*Лошите другари покваряват добрите нрави?*”

Това продължава да бъде истина, но е изместена от една друга истина, която е по-висша от нея – Бог е дошъл да потърси тези, които са паднали и след това ни заповядва и ние да правим същото. Той не ни казва да правим това просто понеже сме привлечени от лошата компания. Ако това е положението то ние много се заблуждаваме. Не, когато Христос ни заповядва това Той има цел – не ние да станем като тези хора, а те да бъдат променени. И начинът това да стане е когато ние им предложим приятелство и помощ.

Но, както ви казах, народната мъдрост все още важи. Влиянието в едно приятелство винаги е двустранно. Точно както те могат да бъдат докоснати от нашия пример така и ние можем да бъдем повлияни от техния. И ако някой попита – не е ли опасно да завързваме такива приятелства, отговорът е: Да, опасно е. И въпреки това ни е заповядано да ги завързваме. Христос протяга ръка към тези хора. И ако църквата е Христово тяло то много често може да се окаже, че ние сме тази ръка, която Той иска да протегне. Въпросът е: добре дошли ли сред нас такива хора?

Помислете си за съседа, който винаги е крив и с когото често се карате. Помислете за колежата или съученика, който не можете да понасяте. Помислете за някой, който знаете, че постъпва нечестно. Помислете за наркоманите, които се събират вечер пред блока ви. Помислете за младите момичета (а понякога и момчета), които предлагат компания по центъра. Има толкова много хора, за които можем да помислим.

Нека пак да ви кажа: народната мъдрост продължава да е в сила. Има хора, които ще се опитат да се възползват от нас. Има хора, които ще ни измамат стига да могат. Има такива, които ще предадат доверието ни стига да имат полза от това. Има хора, на които няма да им мигне окото да ни наранят. Може да има взаимоотношения, в които поне за известно време се налага винаги да имаме едно наум и да не се доверяваме. Може дори да има случаи, в които ще се наложи да вземем много сериозни мерки, за да предпазим себе си и другите или да плеснем някой през ръцете. Аз не казвам да бъдете наивни или да позволим да злоупотребяват с нас. Ние трябва да разберем много ясно, че това няма нищо общо с готовността да допуснеш някой човек до себе си. Но ако питате: Наистина ли искаш да бъдем готови да предложим приятелство на такива хора даже ако знаем, че е възможно да постъпят по този начин: отговорът е „Да.”

Всеки път когато влизаме във взаимоотношения с такива трудни хора ние влизаме в една духовна битка. Това е мястото където нашата любов чрез силата на Светия Дух се сблъсква със силата на греха в тях. Тази битка не се води тук вътре в църква където се чувстваме удобно и в безопасност – води се извън църква когато излезем от удобната си зона и предложим приятелство на хората, които не го заслужават. Тези хора са в Божията компания. Въпросът е дали са в нашата.

3. Ние често говорим, че трябва да споделяме вярата си. Говорим също, че благата вест трябва да бъде споделена с всеки без значение какъв е човекът. Но това, което понякога не говорим или за което не си даваме сметка е, че споделянето на вярата не означава да застанем на безопасно разстояние и оттам да викаме благовестието. Ако беше така можехме да монтираме един високоговорител на външната част на църквата и той би свършил същата работа. Но на нас ни е заповядано да направим нещо съвсем различно.

Отношението ни към хората не може да остане само на ниво споделяне на вярата. То трябва да премине в обич – обич, която може да бъде предадена и от която можем да бъдем наранени и от която може да ни заболи. Самият Богочовек ни учи на това със Собственият Си пример. И понякога това е единственото нещо, което може да промени живота на човека. Това е

лекарството, но понякога това е скъпо лекарство защото изисква от нас цена, за да го приготвим и да го предложим. По-лесно е да стоим в църква и да отказваме да обичаме и да бъдем приятели когато това не е лесно.

От друга страна подобно свидетелствуване дава възможност на всеки да се включи – не се иска да изобличаваш, нито да поучаваш, нито да умееш да спориш аргументирано, нито да знаеш много или да говориш гладко. Иска се да бъдеш приятел, който живее по различен начин. Това е единственото евангелие, което някои хора ще чуят и на което ще отговорят.

Познаваш ли Този Бог, Който предлага приятелство на такива хора? Част ли си от Неговата компания? И дали лошите момчета и момичета са част от твоята собствена компания?

[1] Виж К. Bailey, Paul Through Mediterranean Eyes: Cultural Studies in 1 Corinthians, SPCK, 2012

[2] Виж David Instone-Brewer, Divorce and Remarriage in the Bible: The Social and Literary Context, Wm. B. Eerdmans, 2002

[3] Ние не можем да сме сигурни, че по това време Симон е страдал от тази болест. В Израел ритуално омърсяващата проказа е била понятие по-широко от смисъла, който днес ние влагаме в него. Възможно е също преди това той да е бил изцелен от Исус и в момента да гостуването да не е бил нечист. Но текста не изключва и споменатата интерпретация и от всичко, което знаем за Исус имаме основания да смятаме, че Той не би се поколебал да влезе в такъв дом.

[4] Двата примера са използвани от Н Т Райт в Surprised by Scripture: engaging contemporary issues, HarperOne, 2014. Д. Карсън възразява срещу подобно тълкуване на Йоан 21 в Exegetical Fallacies, Baker Academic, 1996 и аз не изключвам възможността да е прав. Дори и в този случай обаче смятам, че твърденията ми като цяло остават валидни, макар тогава да имаме т.нар. „вярно учение от погрешен текст.“